

Pekka Metso

A1. Vertaisarvioidut tieteelliset artikkelit / Original scientific article

1. Pekka Metso, Esko Ryökäs & Ilkka Huhta, Diakonin tehtävät 1930-luvulla Suomen ortodoksisessa kirkossa. [*forthcoming 2020*]
2. Pekka Metso & Jenni Hakkarainen, National, pedagogical and apologetic motives of the first Finnish Orthodox spiritual songbook (1939). [*forthcoming 2020*]
3. Making minority faith (in)visible through religious education: Parents' experiences of identification of their children's Orthodox identity in Finnish public schools. – Journal of Religious Education, Vol. 67:1 (April 2019). 61–76.
4. Practical and pastoral perspectives to inter-confessional marriage in the Finnish Orthodox context. – Review of Ecumenical Studies (Sibiu) 3/2018. 309–334.
5. Elisa Hyvärinen & Pekka Metso, Yksinäisiä kiertolaisia ja kouluyhteisön asennekasvattajia. Ortodoksisen uskonnon opettajien kokemukset opettajantyöstä 1950-luvulta nykypäivään. – Kasvatus & Aika, Vol. 12 (4/2018), 37–53.
6. Heta Hurskainen & Pekka Metso, Sovitettu erilaisuus Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon lausunnoissa Kirkko: yhteistä näkyä kohti -asiakirjasta. – Teologinen Aikakauskirja 3/2018. 194–209.
7. Pekka Metso & Laura Kallatsa, Contemporary and traditional voices: Reactions to same-sex marriage in the Evangelical Lutheran Church of Finland and the Orthodox Church of Finland. – Exchange 47:3 (2018). 230–257.
8. Keskustelu samaa sukupuolta olevien parisuhteesta Suomen ortodoksisessa kirkossa vuodesta 1990 nykyyhetkeen. – Ennen ja nyt 1/2018. [<http://www.ennenjanyt.net/>]
9. Kirkollinen itseymmärrys ja paikalliskirkkojen yhteydet Kreetan yleisortodoksisen synodin asiakirjoissa. – Teologinen aikakauskirja 5-6/2017. 450-464.
10. Mitä varhaisen kirkon diakonien sanotaan tehneen? Varhaisen patristisen aineiston katolis-ortodoksinen reseptio. – Diakonian tutkimus 2/2016. 140–163.
11. Uskon koetinkivi. Suomalaisen ortodoksisen diakoniatyön teologia siinä toimivien käsityksissä. – Diakonian tutkimus 3/2015. 273–306.
12. Arkkipiispa Paavalin eukaristinen ajattelu ja praksis. – Teologinen aikakauskirja 5-6/2015. 453–466.
13. Church and Private Religion in 7th Century Byzantium. Analysis of the Canons of the Quinisext Council, Constantinople 691. – Tidsskrift for kirke, religion og samfunn, Hefte 2/2004. 137–152.

A3. Kirjan tai muun kokoomateoksen osa / Book section

14. Kreikkalaiskatolisuus ja ortodoksisuus. – Kirkkohistorian käsitteet. Toim. Ilkka Huhta. Suomen kirkkohistoriallinen seura. [forthcoming 2020]
15. Pekka Metso, Nina Maskulin & Teuvo Laitila, Tradition, Gender and Empowerment. The Helsinki Birth of Theotokos Community as a Case Study. – Gender and Orthodoxy. Ed. Elina Vuola & Helena Kupari. Routledge. [forthcoming 2019]
16. Liturgiakommentaarit. Kirjallisuutta bysanttilaisen maailmankuvan ytimeistä. – Tuhannen vuoden kirjavuori. Ed. Pia Houni & Kalle Knaapi. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. [forthcoming 2019]
17. To Know Each Other through Unknowable God. Reflections on apophatism/kataphatism in Orthodox-Lutheran bilateral dialogue. – Darkness and Light. Ed. Antti Raunio. Schriften der Luther-Agricola-Gesellschaft. Helsinki. [forthcoming 2019]
18. Kristuksen kohtaamisen juhlat. Kristuksen syntymän ja kasteen teemat Gregorios Teologin homilioissa 38 ja 39. – Kirkkoisät puhetaitureina. Ed. Anni-Maria Laato. Patristinen seura. Helsinki. [forthcoming 2019]
19. ”Omasanainen ortodoksinen rukouskirja”. Kreikkalaiskatolisen koulun hartauskirjan (1938) synty ja sisältö. – Filosofina historiassa. Juhlakirja professori Matti Kotirannan täyttäessä 60 vuotta 9. marraskuuta 2018. Ed. Ilkka Huhta & Teuvo Laitila. Studia missiologica et oecumenica Fennica N:o 62. Luther-Agricola seura. Helsinki 2018. 186–213.
20. Raising a Christian or an Orthodox Christian? Parents' experience of their ecumenical reality and minority status in religious upbringing of Finnish Orthodox children and youth. – New international studies on religions and dialogue in education. Ed. Martin Ubani. Research on Religious and Spiritual Education Vol. 12. Waxmann. Münster 2018. 13–30.
21. Oppi Pyhästä Hengestä Gregorios Teologin Puheessa 31. – Pyhä Henki varhaiskristillisessä teologiassa. Ed. Jussi Junni. Studia Patristica Fennica 3. Helsinki 2015. 131–146.
22. Mixed marriages. Canonical and pastoral views on marriage between an Orthodox and a Non-Orthodox Christian. – Orthodoxy and Ecumenism. A Handbook for Theological Education. Eds. Thomas FitzGerald, Cyril Hovorun, Pantelis Kalaitzidis & Aikaterini Pekridou. Published by Volos Academy Publications in cooperation with WCC Publications and Regnum Books International. Volos 2014. 801–808.
23. Liturginen ruumis. Pohdintoja kehollisuudesta Maksimos Tunnustajan Mystagogian äärellä. – Ruumiillisuus varhaiskristillisessä teologiassa. Ed. Jussi Junni. Studia Patristica Fennica 1. Helsinki 2014. 169–181.
24. Demonit ja enkelielämä. Varhaisten erämaakilvoittelijoiden kokemus demonien toiminnasta. – Paholainen, noituus ja magia – kristinuskon kääntöpuoli. Pahuuden kuvasto vanhassa maailmassa. Ed. Sari Katajala-Peltomaa & Raisa Maria Toivo. Tietolipas 203. Helsinki 2004. 34–77.

B1. Kirjoitus tieteellisessä aikakauslehdessä / Writing in scientific journal

25. Yliopistollinen ortodoksinen teologia Suomessa. Näkökulmia tutkimuksen rajapintoihin ja rajallisuuteen. – Ortodoksia 59 (2019). 193–203.
26. Kanonit ja tasa-arvo. – Ortodoksia 56 (2016). 177–188.
27. Ortodoksisen uskontokasvatuksen tutkimuskenttä. – Kasvatus & Aika 2/2015.
28. Pekka Metso & Mikael Sundkvist, Millaista ekklesiologiaa "...ja kaikkia kristittyjä" -lisäys edustaa? Suuren saaton muistelun suomalainen käytäntö. – Ortodoksia 54 (2015). 121–134.
29. Ajankohtainen puheenvuoro 1300-vuoden takaa. Timo Vasko, Johannes Damaskolainen kristinuskon ja islamin välisessä vuoropuhelussa 700-luvulla. – Suomen kirkkohistoriallisen seuran vuosikirja 2014. 175–176. [bookreview]
30. Timo Anttila & Pekka Metso, Ortodoksisten kirkkojen ja orientaalisten ortodoksisten kirkkojen eron ja yhteyden historiaa. – Ortodoksia 53 (2013). 8–32
31. Viisi ortodoksista keskiaikaista rukousta. Arator 2011. 67 s. – Agricola. Suomen historiaverkko, 25.8.2011 [bookreview]
32. Jumalan kohtaaminen todellisuuskäsityksen murroksena. Mystinen kokemus Simeon Uuden Teologin Jumalallisen rakkauden hymneissä. – Ortodoksia 51 (2010). 89–114.
33. Ordained Women in the Early Church. A Documentary History. Edited and translated by Kevin Madigan and Carilyn Osiek. The Johns Hopkins University Press. Baltimore & London 2005. 220 s. – Teologinen Aikakauskirja 5/2006. 505–506. [bookreview]
34. Todellisen läsnäolon ja liturgisen symboliikan suhde Nikolaos Kabasilaan ehtoollisteologiassa. – Ortodoksia 48 (1999). 21–52.

B3. Kirjan tai muun kokoomateoksen osa / Contribution to book and other compilations

35. Ortodoksien ja luterilaisten ekumeeniset suhteet Suomessa ja kansainvälisesti [Orthodox-Lutheran relations in Finland and internationally]. – Ekumenian ajankohtaiskysymyksiä. Ed. Tomi Karttunen. Kirkon tutkimuskeskus. [forthcoming in 2020]
36. Den ortodoxa kristendom. – De många religionernas och åskådningarnas Finland. Red. Illman Ruth, Ketola Kimmo, Latvio Riitta, Sohlberg Jussi. Kyrkans forskningscentralers webbpublikationer 51. Tampere 2017. 24–36.
37. Ortodoksisuus. – Monien uskontojen ja katsomusten Suomi. Ed. Ruth Illman, Kimmo Ketola, Riitta Lavio & Jussi Sohlberg. Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisu 48. Tampere 2017. 23–34.

38. Uskonnollisen sosialisointin prosessit ortodoksissa lapsiperheissä. – Uskonto lapsuuden kulttuureissa. Ed. Martin Ubani, Saila Poulter & Arto Kallioniemi. Lasten Keskus. Helsinki 2015. 229–265.
39. Kyrillos Jerusalemlaisen katekeettiset opetuspuheet. – Kirkkoisä Kyrillos, Jerusalemin uskontunnustus. Kyrillos Jerusalemlaisen katekeesit. Suom. Johannes Seppälä. Helsinki 2013. 7–44.
40. How to approach the Incomprehensible? Perspectives to the question of the presence of God – Flumen saxosum sonans. *Studia in honorem Gunnar af Hällström*. Red. Marjo Ahlqvist, Anni Maria Laato & Mikael Lindfelt. Åbo 2010. 157–173.
41. Oikodomia ja diakonia. Diakonia kirkon rakentumisessa Paulos Mar Gregorioksen mukaan. – Anno Domini 2009. Diakoniatieteen vuosikirja. Ed. M. Lahtinen, T. Pohjolainen & T. Toikkanen. Lahti 2009. 182–207.
42. Pienen saaton symboliikka Nikolaos Kabasilaksen mukaan. – Veisuin ylistäkää. Juhlakirja Hilikka Seppälän täyttäessä 60 vuotta. Ed. Jarmo Hakkarainen, Pekka Metso & Ville Kiiveri. Ortodoksisen teologian julkaisuja N:o 32. Joensuu 2003. 267–275.
43. Patriarkka Sofronioksen pyhän liturgian selitys. – ERGA 2001. Joensuun yliopiston ortodoksisen teologian vuosikirja. Ortodoksisen teologian julkaisuja, N:o 31. Ed. Pekka Metso. Joensuu 2002. 113–125.
44. Franciscus Assisilainen ja Nikolaos Kabasilaan hesykastinen hengellisyys. – ERGA 1999. Joensuun yliopiston ortodoksisen teologian vuosikirja. Ortodoksisen teologian julkaisuja, N:o 27. Ed. Jarmo Hakkarainen. Joensuu 2000. 114–147.

B4. Artikkelit konferenssijulkaisussa / Article in conference proceedings

45. Local Church and Local Solutions. A Finnish Orthodox Reflection. – Just Do It?! Recognition and Reception in Ecumenical Relations. Ed. Dagmar Heller & Minna Hietämäki. Evangelische verlagsanstalt 2018. 159–167.
46. Reforming Eucharistic practices; reshaping tradition. Partaking in the sacraments of the Eucharist and confession in the Orthodox Church of Finland since 1970. – Comuniune euharistica si traire filocalica. *Collectia Episteme* 18. Eds. Ion Vicovan, Paul-Cezar Hârlăoanu, Emilian-Justian Roman. *Doxologia*. Iasi 2015. 216–241.
47. A Theological and Practical Overview of the Folk Church. – The Two Folk Churches in Finland. The 12th Finnish Lutheran-Orthodox Theological Discussions 2014. Ed. Tomi Karttunen. Publications of the Evangelical Lutheran Church of Finland: The Church and Action. National Church Council, Department of International Relations: Helsinki 2015. 54–76.
48. The Languages of Faith. How Does the Church Relate to Modern Man? – From Oulu to Järvenpää. The Finnish Lutheran-Orthodox Theological Discussions from 2001 to 2012. Ed. Tomi Karttunen. Publications of the Evangelical Lutheran Church of Finland: The Church and Action. National Church Council, Department of International Relations: Helsinki 2014. 149–165.

49. Evaluation on the Dialogue between the Evangelical Lutheran Church of Finland and the Orthodox Church of Finland. – *Reseptio* 1/2009. 191–203.
50. The Spirit of Modern Orthodox Theology: Perspectives Suggested by Research on Nicholas Cabasilas. – *Orthodox Tradition and the 21st Century. Experiences of the Past, Realities of Today, Challenges of Tomorrow*. Ed. Grant S. White; Teuvo Laitila; Antti Suvanto. Joensuun yliopiston teologisia julkaisuja 40. Joensuu 2007. 110–116.
51. Church music singing through the eyes of a theologian. – *The Traditions of Orthodox Music. Proceedings of the First International Conference on Orthodox Church Music, University of Joensuu, Finland 13-19 June 2005. Publications of the International Society of Orthodox Church Music N:o 1/ Publications of Orthodox Theology at the University of Joensuu N:o 38*. Joensuu 2007. 345–350.

C2. Toimitettu kirja / Edited book

52. Hannu Mustakallio, Kaikki me olemme jostain kotoisin. Puheita ja artikkeleita professori Hannu Mustakallion Joensuun-kaudelta 2003– 2019. Ed. Ilkka Huhta & Pekka Metso. Karjalan teologisen seuran julkaisuja 3. Joensuu 2019.
53. Kirkkotiedon kirja. Ekumeeninen johdatus kirkkojen oppiin ja elämään. Ed. Pekka Metso & Esko Ryökäs. Helsinki 2005.
54. Veisuin ylistäkää. Juhlakirja Hilikka Seppälän täyttäessä 60 vuotta. Ed. Jarmo Hakkarainen, Pekka Metso & Ville Kiiveri. Ortodoksisen teologian julkaisuja N:o 32. Joensuu 2003.
55. ERGA 2001. Joensuun yliopiston ortodoksisen teologian vuosikirja. Ortodoksisen teologian julkaisuja, N:o 31. Ed. Pekka Metso. Joensuu 2002.

D1 Artikkelit ammattilehdessä / Article in professional journal

56. Ortodoksinen munkki ja hengellinen ohjaaja. Akatistoksen kuva pyhittäjä Johannes Valamolaisesta. – *Ikonimaalari* 2/2019 [*fortcoming in October 2019*]
57. Pyhän marttyyri ja tunnustaja Johannes Sonkajanrantalaisen pyhyiden kirkollinen perustelu. – *Ikonimaalari* 2/2019 [*fortcoming in October 2019*]
58. Keisari Teofiloksen kääntymysihme. Keisarinna Teodoran elämäkerta ikonien vastustajan rehabilitoinnista ja naisten aktiivisuudesta kertovana lähteenä. – *Ikonimaalari* 1/2018. 42–47.
59. Suomen ortodoksisen kirkon ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon dialogi vuodesta 1989 nykyhetkeen. Ekumeeninen konteksti, dialogin arvio ja tulevaisuudennäkymät. – *Reseptio* 2/2016. 69–90.
60. Konstantinopolin kunnia-aseman merkitys ortodoksiselle kirkolle ja ekumeenisesti. – *Reseptio* 1/2015. 50–55.

61. Pekka Metso & Juha Riikonen, Arkkipiispa Paavali kirjallisissa muotokuvissa ja tutkimuksessa. – Ikonimaalari 1/2015.82–87.
62. Kansankirkko teologisena ja käytännöllisenä kysymyksenä. – Reseptio 2/2014. 52–67.
63. Elämää tuottava kuolema. Kuoleman teema Jumalansynnyttäjän kuolonuneen nukkumisen juhlassa. – Ikonimaalari 2/2014. 16–25.
64. Makrina. Pyhä neitsytleski. – Ikonimaalari 1/2010. 30–33.
65. Uskon kielet. Miten kirkko kohtaa nykyihmisen? – Reseptio 2/2009. 43–56.
66. Evaluation on the Dialogue between the Evangelical Lutheran Church of Finland and the Orthodox Church of Finland. – Reseptio 1/2009. 191–203.

D2. Artikkelit ammatillisessa käsi- tai opaskirjassa / Article in professional hand or guide book

67. Kastamalla ja opettamalla minun opetuslapsikseni. – Seisokaamme hyvin. Ortodoksisen kirkon aikuiskasvatuksen oheismateriaali. Ed. Risto Aikonen & Sirpa Okulov. Kuopio 2013. 11–28.
68. Kirkkoisät omaisensa menettäneiden lohduttajina. – Kolmiaurinkoista valoa kohti. Valamon kansanopiston juhlaKirja. Ed. Hannu Pöyhönen. Heinävesi 2006. 419–447.
69. Ortodoksinen kirkko ja orientaliset ortodoksiset kirkot. – Kirkkotiedon kirja. Ekumeeninen johdatus kirkkojen oppiin ja elämään. Ed. Pekka Metso & Esko Ryökäs. Helsinki 2005. 97–149.
70. Pekka Metso & Esko Ryökäs, Kirkkotiedon suuntaviivoja. – Kirkkotiedon kirja. Ekumeeninen johdatus kirkkojen oppiin ja elämään. Ed. Pekka Metso & Esko Ryökäs. Helsinki 2005. 11–30.
71. Idän kirkon hengellisyys. – Spiritualiteetin käsikirja. Ed. Seppo Häyrynen, Heikki Kotila & Osmo Vatanen. Helsinki 2003. 27–48.

D4. Julkaistu kehittämis- tai tutkimusraportti / Published development report

72. Pekka Metso & Petri Nykänen, Yrityksestä tyrintään. Ortodoksisen teologian laitoksen opetuksen suunnittelun kehittämishanke. – Kehittämishankkeista pysyviksi käytännöiksi. Yliopisto-opettajan pedagogisten perusopintojen ”Opetuksen ja opettajuuden kehittämishankkeiden” satoa 2003–2004. Kasvatustieteiden tiedekunnan selosteita, N:o 92. Ed. Matti Meriläinen. Joensuu 2005. 214–226.

E1. Yleistajuinen artikkeli / Popular articles

73. Pohdintoja Maksimos Tunnustajan ajatuksista luomakunnan olemuksesta ja ihmisen tahdosta. – Skholion, vol. 19, 1/2019. 2–6.
74. Pyhä Henki - elämänantaja ja pyhittäjä. – Kupoli 1/2018. 4–5.
75. Ortodoksina ekumenian mallimaassa. – Aamun Koitto 1/2017. 4–7.
76. Herkkää kuin peuran vasan synnyttäminen. Opetus synnintunnustuksesta Nikodemos Athosvuorelaisen Eksomologetarionissa. – Hehkuva Hiillos 70 (2013). 2–7.
77. Kristilliseen elämään astuminen varhaiskirkossa pyhän Kyrillos Jerusalemilaisen kasteopetuksen valossa. – Hehkuva Hiillos, vuosikirja 2011. 15–27.
78. Basileios Suuri (k. 379). Elämä ja opetuksia siitä mitä on olla kristitty. – Artikkelit Hiljaisuuden ystävät ry:n nettisivulla <http://www.hiljaisuudenystavat.fi/>, 2011.
79. Ehtoolliselle valmistautuminen Nikolaos Kabasilaksen mukaan. – Hehkuva hiillos 2010. 19–26.
80. Henki on Jumala. Oppi Pyhästä Hengestä Gregorios Teologin puheessa 31. – Hehkuva Hiillos, vuosikirja 2009. 20–28.
81. Maailma kirkossa. – Analogi 6/2009. 14–15.
82. Gregorios Nyssalaisen selitys Herran rukouksesta. – Etsijä 1/2009. 20–23.
83. Patristinen perinne ortodoksisen kirkon näkökulmasta. – Etsijä 1/2005. 34–41.
84. Mitä on ortodoksinen teologia? Ortodoksinen teologia yliopistossa. – Logos 1/2004, 8–9.
85. Kristinuskon ja modernin kohtaaminen Hannah Arendtin filosofian näkökulmasta. – Logos 3/2002, 4–7.
86. Onko liturginen uudistus vielä hengissä? – Logos 2/2001. 4–7.
87. Paastoamisen vaikeus oman aikamme maailmassa. – Pyhä Kosmas 1-2/2001. 30–34.
88. Unien maailman lainalaisuuksia. Johdatus Pavel Florenskyn uniteoriaan. – Tosionline 1/2000.
89. Serbian kirkon tulevaisuudesta päätetään nyt. – Logos 5/2000. 10–11.
90. Luterilaisuus vetää venäläisiä. – Logos 4/2000. 8–10.
91. Karjalaisuus, kääntyminen ja ortodoksisuus. – Logos 2/2000. 4–6.
92. Pekka Metso & Timo Anttila, Paulos Mar Gregorios. Vapauden ja dialogin teologi. – Logos 1/2000. 24.
93. Nikolaos Kabasilaan eukaristiakeskeinen ajattelu. – Ortodoksinen kulttuuri 5/1999. 128–131.
94. Armenian kirkon aarteita Helsingissä. – Ortodoksiviesti 10/1998. 2–3.

95. Paholainen Bysantissa. – Logos 3/1998. 12-16.
96. Kohti uutta ja suurta ekumeenista kirkolliskokousta. – Logos 2/1998. 8-11.
97. Taivas ja helvetti vai jotain siltä väliltä? – Logos 2/1998. 23-26.
98. Pyhiinvaelluksen taustaa. – Logos 1/1998. 4-7.
99. Luostarimatkoilijan päiväkirja 420-luvulta. – Logos 1/1998. 22-25.
100. Armenian apostolinen kirkko. Kristityt tuskien taipaleella. – Aamun koitto 17/1997. 4-10.
101. Lähetysteema ortodoksisessa jumalanpalveluksessa. – Näköala - Utsikt 1/1997. 16-18.
102. Ortodoksinen lähetystyö Keniassa. – Logos 1/1997. 14-17.
103. Maailmassa ja Kirkossa. Ihmisen ja Jumalan sekä kristittyjen kohtaamisen problematiikkaa. – Logos 4/1996. 8-11.
104. Jumalan vanhurskauttava ihminen. Luterilaisten ja roomalaiskatolilaisten yhteinen näkemys. – Logos 4/1996. 31-32.
105. Ortodoksinen usko käytännön terapiana. Piispa Hierotheos Vlachoksen patristisen psykoterapian perusteet. – Logos 3/1996. 14-16.
106. Mikä on se, joka on aina ollut olemassa? Kristillisen uusplatonismin pohdintaa. – Logos 2/1996. 10-13.
107. Kierkegaard. Rakastamisen velvollisuus ja vaikeus. – Logos 2/1996. 17-19.
108. Kutsu sisäistettyyn askeesiin. – Logos 1/1996. 4-7.
109. Katumuksen sakramentti. – Logos 4/1995. 7-10.
110. Teologinen tieto pyhän Simeon Uusteologin ajattelussa. – Logos 2/1995. 10-13.
111. (Pekka Metso ja Timo Anttila,) Kultasuu ja juutalaiset. – Logos 3-4/1994. 23-26.
112. Köyhyys Hengessä. – Logos 4/1993. 14-15.

G3 Monografiaväitöskirja / Doctoral Thesis, monography

113. Divine Presence in the Eucharistic Theology of Nicholas Cabasilas. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Education, Humanities, and Theology, No. 2. Joensuu 2010.